

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

De deceptione in pretio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

quando per parem diligentiam in aliam Civitatem per-
gendo, rem Domini maiori pretio vendis? Videris certe
non posse, quia, ut dixi num. 1. res pro Domino ven-
ditur, & quocunque portetur, Domini est, Domini quoque
fructificat; Quare videris solum posse tibi sumere ex-
pensas, laborisque portandi aestimationem, cetera vero
debere Domino restituere. Ex alia parte Dominus, cum
rem tibi vendendam tradit, censetur solum a te velle
pretium vulgare in sua Civitate per diligentiam mora-
lem conquistum, cetera tibi remittere, nec multum
curare videtur. Quare, quando hic animus Domini
probabiliter praesumitur, qui regulariter videtur, posse
presumi in rebus minutioribus: non apparet ratio con-
vincens, cur tam diligens venditor eo extraordinario
lucro sit defraudandus.

*§. X. An Mercatoris remissio faveat ementi
alieno nomine?*

1. **E**X dictis statue: Quid sentiendum, si famulo, vel
cuiuslibet mediatori, verbi gratia, Sartori ementi
pannum pro Domino, dicat Mercator, se remittere
aliquid de pretio consueto, quod est, verbi gratia, de-
cem aureorum, & se dare pro octo, idque sive propter
amicitiam cum ipso mediatore, sive ut ipsum alliciat ad
frequentandam suam officinam; Quid, inquam, sen-
tiendum est, poteritne iuste mediator, sibi eos duos au-
reos reservare? Statue, inquam, posse, quia hoc modo
Mercator de suo duo illa mediatori remittit. Lege Molin.
disp. 362. Cave autem, ne furtum pallies, quod certe ca-
vebis, quando duo illi aurei verum sunt de pretio iusto rei,
& verum Mercator sine fallacia, non nisi pretio hoc, id
est, aureis decem, rem illam vendere est consuetus; secus
non de suo Mercator dabit, sed de alieno: & rursus ca-
vebis, quando moralem diligentiam ad emendam rem
ab hoc, vel alio Mercatore, quanti potes, minoris, non
omittis: si enim hanc non apponas, dolum contra Do-
minum sine dubio committes.

*§. X. De Deceptionibus occurrentibus in venditione,
& emptione.*

1. **C**um de deceptionibus eiusmodi, quando fiunt ex
errore, & dolo, superius aliqua tetigimus. lib. 3.
cum de iur. cap. 3 §. 4. num. 21. hic in proprio loco
ea, quae nondum sunt explicata, breviter erunt pro-
ponenda.

De deceptione in pretio.

Quando quis recipit (praescindendo à libera re-
missione, quae, quando praesumitur intercedere, dixi
per hanc occasionem superius, tr. 2. cap. 9. §. 1. num. 3.
vide etiam infr. cap. 8. §. 2. num. 16.) pro sua re minus
pretium, quam valeat, vel magis, quam valeat, emit,
ipsi in foro externo non datur actio, si non sit defectus,
vel excessus ultra, vel infra dimidium (quis hic sit lege
num. 14. & habes apud Lessium lib. 2. cap. 21. disp. 4.
num. 20. & Fagundez lib. 5. de contract. cap. 40. num. 3.
quibus adde Castro Pal. de iustit. comm. disp. 5. part. 1.
§. 1. num. 3. & passim Iuristas), quia leges civiles volue-
runt rescare lites, unde & apud illas invenies, licere
ementibus, & vendentibus se invicem decipere usque ad
dimidiam partem iusti pretij: At omnes Theologi com-
muniter docent, debere restitui totum id cum eius fructi-
bus forte perceptis, quod in venditione accipitur ultra
iustum pretium, seu ultra iustum rei valorem, vel quod
in emptione de iusto non datur. Ratio est manifesta, quia
nemini licet in conscientia proximum, ne in obolo qui-
dem decipere.

Dixi (communiter) nam novissime Ioan. Escobar
Corro in tractatibus tribus selectissimis, tract. 1. de iuro-
que foro, art. 5. in calce artic. num. 36. sic habet: Con-
stanter asserimus, hanc propositionem probabilem esse, Le-

ges civiles, & Pontificia, quae sustinent contractum, seu
nisi, & venditionis, locationis, & condictionis, & similia
les (id est, similes emptioni, &c. non vero alii, quod debe-
bi gratia, Dotis, solutionis legati, census, &c. emptione ac-
pretio, mercedem, intellige vulgari, non legitime
enim legitime aut superius videmus ne in eodem
praeferri potest) etiam si, inquam, interveniat lesa parte
vel supra iustum pretium, dummodo dimidium non ex-
dat, iuste sunt & accepta, prout debent, nempe, ut
cique omni dolo, fraude, & falsa asseveratione, etiam si
cedunt in foro conscientia, & venditor pro maiori
& emptor pro minori iusti pretij, cum his conditioni-
bus manet in utroque foro, modo nescat commo-
pretium: id, quod dicitur pro pueris, mulieribus, &c. non
cis, si forte vel ob levitatem, vel insitiam inco-
parie agant, &c. Haec ex illo, quia praedictam con-
nam fuisse probat duodecim argumentis, quorum
praecipua sunt, tum quia leges, tum civiles, tum
iusticiae ita positive disponunt, nec solum permissi-
tum quia Princeps potest transferre dominium rem
in alterum, tum quia Conventiones, & pacta
fraude iniusta servari in conscientia debent, &c. lib.
g. Lessium lib. 2. cap. 2. dub. 4. numero 21. de Le-
tione secundo, de iustit. d. 26. sect. 6. & Sancti. Th.
Navar. Molin. Salas al. & quae ab eisdem citat. quae
adde Castro Pal. de iustitia commutat. disp. 5. part. 1.
§. 1. num. 3.
Notarium tamen facientem scripturam de venditione
cum latione infra dimidium, excolo à peccato, & non
fingit aliam venditionem, sed illam, prout est, publi-
scribit, quia ipsum excusat Officium suum in re publica
à publicis. Ita Sa, & Salas, quos citat, sequiturque
Castro Pal. loco citato, num. 5.

De Venditione facta duobus.

2. **S**i res nondum fuit tradita secundo emptori, &
netur venditor eam priori tradere: Qui prior est emptor
prior est in iure; Si autem res tradita sit secundo emptori,
hic antefertur priori, quia traditio dominium trans-
fert, atque adeo secundus habebit ius in re, quod est
fortius, quam ius ad rem, quod solum habebat prior;
hoc tamen casu venditor puniatur poena falsi, si pater-
tus, si iuramentum adhaeruerit, tenebiturque omnia dam-
na solvere priori; Qui prior emptor contra venditorem
habet solum actionem personalem, non autem realem
in ipsam rem venditam. Quae dicta sunt, habent locum
in locatione, & donatione, si quando duobus eadem res
locetur, doneturque.

3. **S**unt, nihilominus aliquot casus, in quibus pater-
endus est prior emens, licet res sit posteriori tradi-
ta. Primò, quando prior iam solvit pretium. Secundò,
quando est adhibitum pactum de non vendenda re
alteri, vel ipsa res est data in pignus ipsi priori
emptori. Tertiò, quando in prima emptione est po-
posita clausula constituti, hoc est, quando venditor
constituit se nomine emptoris rem illam possidere.
Quartò, quando prior emptor est Ecclesia, vel bo-
cus pius. Quintò, quando secundus emptor emi-
malà fide, hoc est, sciens esse alteri venditam; Quae
omnia vide apud Doctores latius, Molin. disputatio-
ne 322. & disputatione 569. Fagundez loco citato, &
trigesimo sexto, Lessium, dubitatione decimanona, & postea
apud quos etiam habes, quoniam sit praeterendus, quon-
dos quis aliquid alicui vendit, & deinde alteri de-
bet, vel contrà.

Quando quis obligat operam suam singulis in
dum, & illa aequè commoda est singulis, verbi gra-
tia, eunti Romam, ut huc tuas literas ferat, an pro
sit alterum tantum accipere à me, si eodem unico la-
bore meas ferat. Lege apud Less. lib. 2. cap. 24. dub. 3.
num. 28. affirmantem, quia, inquit, an me à tua an
terius causâ car, non minuit aestimationem operae
pectu singulorum. Sic si medicus uno, eodemque